

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

[Η αξία των υγιών διαπροσωπικών σχέσεων]

Το ακόλουθο διασκευασμένο κείμενο αντλήθηκε από το δοκίμιό του Κώστα Τσιρόπουλου (1930-2017) «Οι φαρμακωμένοι¹» (1964), που περιλαμβάνεται στη συλλογή δοκιμίων «Η μαρτυρία του ανθρώπου», Οι εκδόσεις των Φίλων, 1995.

Η καθημερινή μας συμμετοχή στο ζεστό, έντονο και αγωνιώδες γεγονός της ζωής, συχνότατα μάς εμποδίζει να αντικρίσουμε τους διπλανούς μας από κάποια απόσταση, να συλλάβουμε τα εσωτερικά τους χαρακτηριστικά και να μπορέσουμε να τους δώσουμε έναν σωστό χαρακτηρισμό, να ξεκαθαρίσουμε ουσιαστικά τη σημασία της παρουσίας τους στη ζωή μας. Ζούμε όχι μονάχα τη δικιά μας αποκλειστική ζωή, αλλά, κατά ένα ποσοστό, και τη ζωή των άλλων, υιοθετούμε ένα της τμήμα, γευόμαστε γειτονικές χαρές και πικρίες, συμμετέχουμε σ' αυτή την τριβή των ανθρώπων που γίνεται πείρα και τελικά φθορά. Βυθισμένοι ως το λαιμό μέσα στα καθημερινά γεγονότα, παθιασμένοι από τη φλόγα τους, συχνά δεν καταφέρνουμε να παρατηρήσουμε προσεχτικά τους άλλους. Από μέρα σε μέρα, ο κάθε άνθρωπος συγκεκριμενοποιεί όλο και σταθερότερα τον χαρακτήρα του, νιώθει ποιοι μπορεί να είναι οι «εσωτερικοί του συγγενείς», οι φίλοι του, περνά συχνά ολόκληρη τη ζωή του αναζητώντας τους.

Ευτυχείς εκείνοι που αναζητούν ανθρώπους κι όχι πράγματα! [...] Τα πράγματα τ' αγγίζεις, τα 'χεις στην κατοχή σου –αγαθά υλικά, χρυσάφια, χτήματα– κι όλα είναι βέβαια κι απλοποιημένα. Οι άνθρωποι, όμως, είναι σαν καμωμένοι από νερό ανήσυχο, επαναστατημένο: διαρκώς σου ξεφεύγουν, είναι γεμάτοι ενδεχόμενα κι απρόοπτα. Αναζητείς σ' αυτούς τη φιλία, αναζητείς τον έρωτα, αναζητείς την αρμονική εκείνη συντροφιά που είναι ο μυστικός άρτος² της καρδιάς. Πεινάς και διψάς για ανθρώπους αληθινούς. Και συχνότατα, στην αναζήτησή σου

1 φαρμακωμένοι: δηλητηριασμένοι, (μεταφορικά) πληγωμένοι ψυχικά, δυστυχισμένοι

2 άρτος: ψωμί

αυτή, βρίσκεις πέτρες, αγγίζεις ίσκιους φευγαλέους, αλλά όχι ανθρώπους με αίμα αληθινό, με φωτιά και ειλικρίνεια. Συναντάς ανθρώπους εύκολους σ' ενθουσιασμούς και σε υποσχέσεις που στο τέλος δεν είναι παρά απλά πυροτεχνήματα. Κι εσύ νομίζεις πως βρήκες το ζητούμενο κι είσαι έτοιμος να παραχωρήσεις όλο τον πλούτο της καρδιάς σου, μιας και πεινούσες και διψούσες γι' αγάπη, γι' ανθρωπιά, για τρυφερότητα.

Για πόσον καιρό, όμως; Εσύ λογαριάζεις πάνω στη διάρκεια, αλλά αιφνίδια, γίνεται φως. Η αποκάλυψη τότε είναι τρομερή. Η απογοήτευση ριζική. Ραγίζεται ο κόσμος από πάνω ως κάτω και νιώθεις φαρμακωμένος κυριολεκτικά από την απογοήτευση. Ξαφνικά, χάνεις τη γεύση της χαράς, την ικανότητα του ενθουσιασμού, βουλιάζεις με καταπικραμένα χείλη σε μια μόνιμη σκιά μελαγχολίας. [...] Ψυχές ευγενικές, ευαίσθητες, σοβαρές, αναζήτησαν το διαρκές στους ανθρώπους και συνάντησαν το επιπόλαιο και το παροδικό. Αναζήτησαν το ειλικρινές, το τρυφερό και βρήκαν τη συστηματική απάτη και την εγωιστική σκληρότητα. Τώρα πια, ό,τι και να 'ρθει, οι άνθρωποι αυτοί οι φαρμακωμένοι απ' την απογοήτευση, δυσπιστούν. Ανάμεσά τους και πολλοί νέοι, που δεν πιστεύουν πια ούτε σε φιλία, ούτε σε έρωτα, ούτε σε ανώτερες ηθικά αξίες, με μια καρδιά περιφρονημένη, τρυπημένη από ένα αγκάθι που αδιάκοπα σταλάζει μέσα της φαρμάκι. Τι μέλλον μπορούν να προετοιμάσουν αυτοί οι φαρμακωμένοι για τον παράλογο κόσμο μας;

A3. Στο κείμενο, που γράφτηκε το 1964, επισημαίνεται η απογοήτευση που βιώνουν συχνά οι άνθρωποι -και μάλιστα πολλοί νέοι- στην αναζήτηση ειλικρινών διαπροσωπικών σχέσεων. Γιατί οι σκέψεις του είναι επίκαιρες και στις μέρες μας; Σε ποιους παράγοντες οφείλεται η δυσκολία απόκτησης σταθερών και υγιών σχέσεων και η αδυναμία προσφοράς αγάπης και τρυφερότητας; Τις θέσεις σου παρουσιάζεις σε άρθρο 200-250 λέξεων που θα δημοσιεύσεις στο περιοδικό του σχολείου σου.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΝΤΗΣ(1914-2004)

Νύχτες

Ο Κύπριος ποιητής Κώστας Μόντης απεικονίζει στο έργο του την πραγματικότητα μέσα από το προσωπικό βίωμα. Το ποίημα ανήκει στη συλλογή «Τα τραγούδια της ταπεινής ζωής» (Λευκωσία 1954).

Καλά, θ' απορροφήσουν κάτι από την έγνοια σου
η μέρα, η κίνηση, η δουλειά σου, οι φίλοι,
και θα μπορέσεις ύστερα να πας
σε κάνα θέατρο ή κέντρον ή όπου αλλού.
Όμως όταν τελειώσουν όλα
τα θέατρα και τα κέντρα κλείσουν,
και πουν οι φίλοι καληνύχτα,
και πρέπει να γυρίσεις πια στο σπίτι, τι θα γίνει;
Το ξέρεις πως σκληρή, αδυσώπητη
σε περιμένει στο κρεβάτι σου η έγνοια.
Θα 'σαι μονάχος.
Και τότες θα λογαριαστείτε.
Θες ή δε θες θα μπουν κάτω όλα, να λογαριαστείτε.
Θα 'σαι μονάχος
κι ανυπεράσπιστος απ' τα θέατρα και τα κέντρα,
κι απ' τη δουλειά σου και τους φίλους.
Σε περιμένει στο κρεβάτι σου η έγνοια.
Θά 'ρθεις, δεν γίνεται. Είν' τόσο σίγουρη γι' αυτό, και περιμένει.
Είναι στο σπίτι και σε περιμένει.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ο ποιητής αποτυπώνει μια αγωνία του σύγχρονου ανθρώπου. Ποια είναι αυτή και πόσο αποτελεσματικοί είναι οι τρόποι στους οποίους καταφεύγει, για να την αντιμετωπίσει; Ποιες διεξόδους στα προβλήματά τους επιλέγουν οι νέοι της ηλικίας σου;

ή

2. Με αφορμή τον τίτλο του ποιήματος («Νύχτες») και τον τελευταίο του στίχο («Είναι στο σπίτι και σε περιμένει.»), να γράψεις ένα δικό σου κείμενο, ποιητικό ή πεζό, παρουσιάζοντας τις ιδέες σου. Να δώσεις τίτλο στο δημιούργημά σου.

Μονάδες 25